

בס"ד. ש"פ בהר"ב חוקותי, מבה"ח סיון, ה'תשט"ז

(הנחה בלתי מוגה)

אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו גו' ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו'. הנה הפירוש הפשוט שתיבת אם הוא לשון תנאי, דהיינו שכאשר בחוקותי תלכו גו' אזי ונתתי גשמיכם בעתם. אמנם במדרש איתא² בפירוש תיבת אם שהוא לשון בקשה, כמ"ש³ לו עמי שומע לי. והוא ע"ד מ"ש⁴ ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב גו', ומסיים ובחרת בחיים, שישנה בחירה חפשית, מ"מ, יש על זה בקשה מלמעלה שיבחר בחיים, וכן הוא גם במ"ש אם בחוקותי תלכו, שזוהי בקשה מלמעלה שתהי' ההליכה בחוקותי וכו', והרי הבקשה שמלמעלה היא גם נתינת כח וסיוע שיש בו ממש. והנה, כללות הבקשה דבחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו (שזהו כללות עבודת הבורא ע"י לימוד התורה וקיום המצוות) היא, שהעבודה תהי' באופן דבחוקותי דייקא, היינו בדרך חוקה חקקתי גזירה גזרתי⁵, שגם המצוות דמשפטים שהם מצות שכליות שהשכל מחייבם, יהי' קיומם בדרך חוקה חקקתי גזירה גזרתי. ובעומק יותר, כמבואר בחסידות⁶ בפירוש בחוקותי, שכללות העבודה צ"ל (לא באופן דאותיות הכתיבה, אלא) באופן דאותיות החקיקה.

ב) והענין בזה, דהנה, ההפרש בין אותיות הכתיבה לאותיות החקיקה הוא⁷, שאותיות הכתיבה הם מדבר שחוץ לעצם, וכמו בהכתיבה בדיו על הקלף, שהאותיות באים מהדיו שמחוץ להקלף, ולכן גם כשכותבים אותם ע"ג הקלף ונעשים מיוחדים עם הקלף, אין זה יחוד גמור, כי אם כמו ב' דברים שנתאחדו שאין זה יחוד גמור. וזהו שמצינו לדינא שכל אות צריך להיות מוקף גויל מכל רוחותיו⁸, שמזה ראי' שאין האות נעשה מיוחד עם הקלף שתחתיו, שהרי אם הי' מתייחד ביחוד גמור עם הקלף שתחתיו, לא הי' צריך להקלף שסביבו, כמו שהקלף שתחתיו

(6) לקו"ת ריש פרשתנו (בחוקותי מה, ד). ובכ"מ.

(7) לקו"ת שם. ר"פ חוקת (נו, א). ובכ"מ.

(8) מנחות לד, א.

(1) בחוקותי כו, ג"ד.

(2) תו"כ עה"פ.

(3) תהלים פא, יד.

(4) נצבים ל, טו ואילך.

(5) במדב"ר פ"ט, א. תנחומא חוקת ח.

אינו צריך להקלף שסביבו, ומאחר שהאות צריך להקלף שסביבו, הרי זה הוכחה וראי' שהאות אינו מיוחד עם הקלף שתחתיו. אמנם באותיות החקיקה, אין האותיות באים מבחוץ, אלא הם באים מהעצם גופא, וכמו בחקיקת אותיות על אבן טוב, שהאותיות באים מגוף האבן, והיינו, דעם היות שלאחרי חקיקת האותיות אין האבן בפשיטותו, אלא ניתוסף עליו ציור אותיות, מ"מ, הציור הלזה הוא מהאבן גופא, מיני' ובי', דציור האותיות הוא מה שהעצם נצטייר בזה. וכמו"כ יובן בעבודה, שאותיות הכתיבה היינו שאינו מיוחד עם העבודה, ואותיות החקיקה היינו שנעשה מיוחד עם העבודה. דהנה, כללות העבודה היא מה שנפש האלקית עובדת עם נפש הבהמית, וכזה יש ב' אופנים. אופן העבודה דאותיות הכתיבה, שאינו מיוחד עם העבודה, ולכן צריך לדבר המשמר כו', דכיון שאינו מיוחד עם העבודה, הרי שייך שיהי' בה שינוי והפסק. ואופן העבודה דאותיות החקיקה הוא, כאשר עבודתו היא בקו האמצעי, דקו האמצעי הוא אמת שאין בו שינוי והפסק. ובכללות הוא ההפרש בין העבודה בכחות הגלויים להעבודה דרעותא דלכא, דכחות הגלויים הם מציאות לעצמם חוץ מהנפש, אלא שהנפש מתלבשת בהם בכדי לקיים רצונו ית', אבל הכחות הם מציאות לעצמם, אמנם העבודה דרעו"ד היא באופן שאין כאן שום מציאות חוץ מהנפש. וכמו"כ יובן הענין דאותיות הכתיבה ואותיות החקיקה כפי שהוא למעלה, דאותיות הכתיבה הם עד עולם האצילות שגם שם יש ענין של מציאות, דהגם שאיהו וחייהו וגרמוהי חד^ד, מ"מ, יש שם מציאות דבר מה, אלא שהוא מיוחד. ואותיות החקיקה הם למעלה מאצילות, ובכללות הוא בספירת הכתר, ששם אין שום מציאות, כי אם איהו בלבד, הוא לבדו. וזהו אם בחוקותי תלכו, דבכדי שתהי' המשכת בחי' אותיות החקיקה שלמעלה, צריכה להיות גם העבודה בהאופן דחקיקה, שעיי"ז תהי' גם ההמשכה מלמעלה הבחי' דאותיות החקיקה, לפי שההמשכה הוא מעין העבודה. והיינו דכיון שמלמעלה רוצים ליתן בחי' אותיות החקיקה, הנה על זה היא הבקשה מלמעלה שתהי' העבודה בהאופן דאותיות החקיקה, שאז יכולה להיות ההמשכה לפי אופן העבודה.

ג) **אמנם** עדיין צריך להבין, מהו הצורך בענין האותיות, והלא כללות ענין האותיות, אפילו אותיות החקיקה, אינו תכלית העילוי, שהרי יש מדריגות שלמעלה מענין האותיות לגמרי. דהנה¹⁰, גם אותיות

10) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה

9) תקו"ז בהקדמה (ג, ב).

החקיקה הם איזה מציאות, לא מבעי אותיות שאינם חקוקים מעבר לעבר שהם בודאי איזה מציאות, וכמו שאנו רואים שבמקום החקיקה אין האב"ט מבהיק כ"כ בפשיטותו כמו בשאר חלקי האבן, ויתירה מזה, שאפשר למלאותם בדיו שאז יהיו מציאות דאותיות הכתיבה, והיינו שנוסף לכך שאותיות החקיקה עצמם הם איזה מציאות, הרי הם גם מקור לאותיות הכתיבה. ועוד זאת, שגם האותיות החקוקות מעבר לעבר הם ג"כ איזה מציאות שניתוסף על עצם האב"ט. וכמו"כ יובן גם למעלה, שגם בחי' אותיות החקיקה (החקוקות מעבר לעבר), אף שאינם באים מדבר זר, דבר נפרד, דבר שחוץ ממנו, אלא הם מיני' ובי', מ"מ, הרי הם איזה מציאות ואינם פשיטות העצם. ומזה מובן שההמשכה מלמעלה מבחי' אותיות החקיקה אינה תכלית העילוי, אלא תכלית העילוי הוא המשכת פשיטות העצם שלמעלה גם מאותיות החקיקה. ומאחר שההמשכה מלמעלה היא לפי אופן העבודה (כנ"ל), הי' צריך להיות גם בעבודה בנפש עבודה נעלית יותר מאותיות החקיקה, היינו, לא העבודה דרעו"ד, שהרי גם רעו"ד היא איזה מציאות (ולא הנפש עצמה), וגם באה לידי ביטוי בלימוד התורה וקיום המצוות, כי אם העבודה שמצד פשיטות הנפש עצמה שהיא העבודה דמס"נ, שעל ידה היו ממשיכים את פשיטות העצם. וא"כ אינו מובן מהו הצורך בענין האותיות דוקא.

(ד) **ויובן** בהקדם כללות ענין ההשפעה, שכל השפעה היא ע"י אותיות דוקא, שיש ב' אופנים¹¹, השפעה שמצד הביטול והשפלות, והשפעה שמצד הרוממות והתנשאות. והענין בזה, כמ"ש בזהר¹² דאית חסד ואית חסד, אית חסד זוטא, חסד דאברהם, שהוא חסד דז"א, ואית רב חסד שהוא חסד דאריך. והנה, חסד דז"א הו"ע ההשפעה שמצד הביטול והשפלות, ולכן נקרא בשם חסד זוטא, להיותו חסד שבא מצד הביטול. וזהו גם מה שחידש האריז"ל לקרותו בשם חסד דוקא, כידוע¹³ שמקובלים הראשונים היו קוראים מדת החסד בשם גדולה, כמ"ש¹⁴ לך

כח, ג. ל, ד. וראה שם עקב יז, ג.
 13) לקו"ת עקב שם, סע"ד ואילך.
 אוה"ת וירא צ, א ואילך. ואתחנן ע' תכ.
 ח"ו ע' בירכו. עקב ע' תרכט. סה"מ תרכ"ז
 ע' קצח ואילך. תר"ל ע' קצט ואילך. המשך
 מים רבים תרל"ו פמ"ו ואילך. סה"מ עטר"ת
 ע' קיז ואילך.

14) דברי הימים א כט, יא.

ח"ב ע' תרצ. המשך תרס"ו ע' תפג. המשך
 תער"ב ח"ב ע' תק. סה"מ היש"ת ע' 63.
 לקו"ש ח"ח ע' 127 ואילך.

11) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב
 ח"א ע' תפד ואילך. וראה גם ד"ה קטנתי
 תשכ"ג פ"ג ואילך.

12) ח"ג (אד"ו) קלג, ב. לקו"ת שלח
 מט, ב. קרח נה, ד. פ' ראה לד, ב. שה"ש

הו' הגדולה והגבורה, הגדול הגבור¹⁵, והאריז"ל ה' קוראו בשם חסד¹⁶, לפי שאין ענינו השפעה שמצד הגדולה והרוממות, כי אם מצד הביטול והשפלות, וכנ"ל שלכן נקרא בשם חסד זוטא. והיינו, שאי אפשר לומר שהטעם שנקרא זוטא הוא מצד ההגבלה, שהרי הע"ס בהיותם באצילות הם בלי גבול, והיינו שמדת החסד היא בלי גבול, וכדאיתא בשער היחוד והאמונה¹⁷ מדת חסד והתפשטות החיות בכל העולמות וברואים לאין קץ ותכלית, וא"כ אי אפשר לומר שנקרא זוטא מצד ההגבלה. והגם שהבל"ג דאצילות הוא רק לגבי ב"ע, אבל לגבי הכתר הוא גבול, וא"כ הרי ה' אפשר לומר שנקרא בשם חסד זוטא לפי שהוא מוגבל לגבי חסד דאריך, הנה באמת אי אפשר לומר כן, דמאחר שבענינו עכ"פ הרי הוא בל"ג, לכן נמשך על ידו גם הבל"ג שלמעלה מאצילות. ועד"ה המבואר¹⁸ בענין בכל מאדך, דעם היות שבאמת הרי זה רק מאד שלך, ואילו לגבי אחר הרי זה בהגבלה, מ"מ, הואיל ובענינו הוא בל"ג, לכן נמשך בזה מאד העליון שהוא בלי גבול באמת. וכמו"כ יובן בענין ז"א דאצילות, דמאחר שבענינו הוא בל"ג, לכן נמשך על ידו בחי' הא"ס שלמעלה מאצילות, שזהו שז"א דאצילות נקרא סוף עולמות הא"ס¹⁹, היינו שענינו של ז"א דאצילות הוא שעל ידו נמשך הא"ס שלמעלה מאצי' בב"ע, דכיון שבענינו עכ"פ הוא בל"ג, לכן יש בו ונמשך על ידו גם הבל"ג שלמעלה מאצילות. וא"כ, אי אפשר לומר שנקרא זוטא מצד ההגבלה, שהרי נמצא בו בחי' א"ס שלמעלה מאצילות, ובהכרח לומר שמה שנקרא בשם חסד זוטא, הרי זה לפי שהשפעה שמצד חסד דאצי' היא השפעה שמצד הביטול והשפלות (כנ"ל). וזהו"ע חסד דאברהם, דכתיב ביי²⁰ ואנכי עפר ואפר, שהי' נחשב בעיני עצמו כשיריים, ולעצמו לא הי' צריך כלום, ולכן השפיע ונתן את הכל לזולתו. וכמו שאנו רואים ע"פ רוב באיש הטוב, שהוא בתכלית הביטול בנפשו, ומצד הביטול שבנפשו נעשה טבע בנפשו להרבות טוב וחסד להזולת, וכמארוז"ל²¹ שתלמידיו של אברהם אבינו עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה. ועד"ז יובן גם בחסד דאצילות, שמצד עוצם הביטול של הספירות דאצילות, דלפני כסאו הם משתחווים²², נעשה בחי' החסד וההשפעה להשפיע טוב וחסד בעולם (אלא שלמעלה לא

18) ראה גם תו"א מקץ לט, ד. ובכ"מ.

19) ראה שם תרומה פא, א.

20) וירא יח, כז.

21) אבות פ"ה מ"ט.

22) ראה ספר יצירה פ"א מ"ו.

15) עקב י, יז.

16) בזכרון אחדים: ומ"ש בפסוק הגדולה

גו' קאי בבחי' החסד שלמעלה מאצילות

(ראה מקומות שצויינו בהערה 13).

17) פ"ד.

שייך לומר דכיון שאינו צריך לעצמו משום זה הוא משפיע, אך הכוונה היא, שמצד הביטול שבו הנה הכל תופסים מקום אצלו ונראים לדבר חשוב שראוי להשפיע להם). ואין זה סותר לענין מדת הגבורה דאצילות, שגם היא בביטול באופן דלפני כסאו הם משתחווים, ומ"מ ענינה הוא צמצום והעדר ההשפעה, כי, גם מדת הגבורה היא מצד הביטול, והיינו שמצד עוצם הביטול שבגבורה דאצילות נרגש בה שהביטול שבכ"ע אינו כדבעי, ולכן היא מצמצמת את ההשפעה לכ"ע. אמנם בחי' השפלות והנחת עצמותו הוא יותר בבחי' החסד, והיינו שמצד הביטול והשפלות שלו ה"ה רואה רק את הטוב בכל דבר וחשוב הוא בעיניו להשפיע אליו כו'.

אמנם בחי' רב חסד הוא ההשפעה שמצד הרוממות והתנשאות, דלפי שהוא מרומם ומנושא ביותר, וטוב לו ביותר (אים איז זייער גוט), לכן רצונו שלכולם יהי' טוב. ואין זה משנ"ת במק"א²³ בענין הרחמים הבאים מצד הרוממות והתנשאות, כי ענין זה הוא מה שטבע המרומם להיות נמשך אל השפל דוקא, ולא למי שהוא במדרגת שר, כמ"ש²⁴ ואת דכא ושפל רוח, וכללות הענין הוא שבסיבת הרוממות שבנפשו הרי הוא מרגיש את זולתו ומרחם עליו, אמנם מה שמבואר כאן אינו ענין הרחמים ששייך להזולת, כי אם שלהיותו מרומם ומנושא ביותר וטוב לו ביותר, רוצה הוא שלכולם יהי' טוב, ואין בזה הגבלות כלל, שהוא משפיע לכולם בשוה. וכמבואר בענין בחי' ארך אפים, שההשפעה היא גם להכ"ו דורות שהיו מכעיסין ובאין²⁵, והיינו שגם מי שהוא יש ומציאות (ער האלט זיך פאַר אַ יש), ובודאי שאינו דכא ושפל רוח, הנה מצד בחי' רב חסד משפיעים גם אליו. וטעם הדבר הוא לפי שבבחי' זו השפעת החסד אינה מצד הזולת כלל, כי אם מצד הטוב שבנפשו, שלכן אין בזה הגבלות כלל, אלא ההשפעה היא לכל אחד. ונמצא, שההפרש בין ב' ההשפעות דחסד זוטא ורב חסד הוא, שבחסד זוטא ההשפעה היא לפי שהזולת תופס מקום אצלו (מצד הביטול שבנפשו), וא"כ ההשפעה היא בהתלבשות, שעושה שינוי בהמשפיע, וגם ההשפעה עצמה משתנית לפי אופן המקבל. אמנם בחי' רב חסד אינו שייך להמקבל כלל, אלא הוא התפשטות הטוב אשר בו, וכאילו הי' משפיע בדרך ממילא.

(25) ראה אבות פ"ה מ"א. פסחים ק"ח,

א. ועוד.

(23) ראה המשך תערי"ב ח"א ע' תעה.

(24) ישע"י נז, טו.

ה) **וביאור** ב' בחינות אלו בעומק הענין ובאופן נעלה יותר, יובן מהחילוק שבין אור ושפע. דהנה²⁶, אור הוא הארה לבד שאינו נוגע להעצם כלל, והיינו שאינו פועל שום שינוי בהעצם, וגם האור אינו משתנה, להיותו מעין המאור, והיינו שלא זו בלבד שהאור הוא מן העצם, אלא שהוא גם לפי אופן ומעין העצם. וכמו אור וזיו השמש, דשמשא אכולי עלמא נייחא²⁷, הנה האור אינו פועל שום שינוי בהשמש, דכאשר מאיר אור לא נגרע מאומה בהשמש, וכאשר אינו מאיר אור לא ניתוסף מאומה בהשמש. וכמו"כ להיפך, מצד התוצאות והשכר, שכאשר מאיר אור לא ניתוסף מאומה בהשמש, וכאשר אינו מאיר לא נגרע ממנו מאומה, שזהו שהאור אינו פועל שינוי בהמאור. וכמו"כ גם בהאור עצמו אין בו שינויים, שמאיר במקום האשפה כמו במקום הנקי ללא שינוי כלל, והיינו לפי שהאור הוא מעין המאור. אמנם אור השמש הרי הוא בא בהכרח מהשמש, ואינו תלוי ברצון המאור. אך מזה יובן גם באור וחיות הנפש, ולהבדיל הבדלות אין קץ באור למעלה, שהוא ברצון, שהאור אינו פועל שום שינוי בהמאור, וגם האור עצמו אינו משתנה, כיון שהאור הוא מעין המאור. וכל זה הוא באור, משא"כ בשפע, הרי ההשפעה פועלת שינוי בהמשפיע, וגם ההשפעה עצמה היא משתנית. וכמו ברכ המשפיע שכל לתלמיד, הרי זה פועל שינוי בהרב, דאינו דומה כמו שהוא קודם ההשפעה בעת ההשפעה ואחרי ההשפעה, שהרי הוא צריך למדוד את השכל לפי אופן המקבל, שזהו שינוי בהמשפיע. וגם ההשפעה עצמה היא משתנית, שהרי אינו דומה שפע השכל כמו שהוא אצל התלמיד להשכל כמו שהוא אצל הרב, והיינו שגם לאחר שמדד את השכל לפי אופן המקבל, הנה ההשפעה כמו שבאה בכלי המקבל אינה דומה לגבי השכל כמו שהוא אצל הרב, שזהו ההפרש בין אור לשפע, שבאור אין שינוי משא"כ בשפע. וכמו"כ הוא גם בכחות הנפש, שיש הפרש בין רצון לשאר הכחות, כמו כח השכל, שכח השכל הוא מציאות לעצמו חוץ מהנפש והנפש מתלבשת בו, ולכן הנה גם בהשכל עצמו יש שינויים, כיון שבא בהתלבשות, משא"כ ברצון, שהרצון אינו מציאות לעצמו חוץ מהנפש, שהרי כל מציאותו הוא מה שהנפש רוצה, ולכן בסילוק הנפש מהרצון הרי לא נשאר ממנו מאומה, לפי שכל מציאותו הוא רק מה שהנפש הוא רוצה, ולכן הרצון הוא באופן שאין בו שינויים, דכאשר

27) ראה סנהדרין לט, א.

26) ראה גם המשך תער"ב שם ע' צד

ואילך.

רוצה דבר גדול ודבר קטן הנה תוקף הרצון הוא בשוה, והיינו לפי שאינו בא בהתלבשות. ועד"ז הוא ג"כ ההפרש בין אור לשפע, דשפע בא בהתלבשות, והאור שהוא מעין המאור אינו בא בהתלבשות אלא בדרך ממילא.

והנה ע"ד ההפרש בין אור לשפע, הנה גם באור גופא יש חילוק בין אור מקיף לאור פנימי. והענין בזה²⁸, דהנה, אור מקיף בכללות הוא האור שקודם הצמצום, ואור פנימי בכללות הוא האור שאחרי הצמצום. וההפרש בין אור פנימי לאור מקיף כמו שהם בשרש המשכתם הוא, שהאור מקיף אין ענינו לפעול, אלא ענינו הוא לגלות עצמותו, שהעצם הוא בגילוי, והיינו שהאור מקיף הוא לא רק מן העצם, אלא הוא גם לפי אופן ומעין העצם, דכל ענינו הוא מה שהעצם הוא בגילוי, ולכן, הנה גם כמו שנמשך אחרי הצמצום נשאר הוא בבחי' מקיף, דכאשר הוא מקיף לאיזה עולם הרי הוא מקיף את כל העולם בשוה, וטעם הדבר הוא לפי שכל המקיפים שייכים וקשורים להעיגול הגדול שקודם הצמצום, שאין ענינו לפעול כי אם לגלות עצמותו, ולכן הנה גם אחרי הצמצום הם בבחי' מקיף. משא"כ האור פנימי, שבכללות שרשו הוא מאור הקו, הרי ענינו הוא לפעול, היינו לפעול פעולת ההתהוות ולעשות חילוקים בהשתלשלות, וכיון שענינו הוא לפעול, לכן הנה כאשר נמשך בהשתלשלות הרי הוא בא בהתלבשות. דהאור מקיף, להיות שענינו הוא לגלות את עצמותו, לכן הנה גם כמו שנמשך בהשתלשלות הוא בבחי' מקיף, משא"כ האור פנימי, להיות שענינו הוא לפעול, לכן הוא בא בהתלבשות. וכללות המשכת האור פנימי הוא ע"י העלם הצמצום ואותיות הרשימו, שע"ז דוקא נעשה המשכת האור פנימי. והיינו דעם היות שאותיות הרשימו לא נגע בהם הצמצום, מ"מ, להיות שענינם הוא אותיות, לכן נעשה על ידם המשכת האור פנימי. והנה עד"ז הוא גם ההפרש בין אורות לכלים, דאורות ענינם הוא פשיטות, והכלים ענינם הוא הגבלה. ובכלים גופא יש כמה מדריגות, כלים דבי"ע שהם כלים נפרדים, וכלים דאצילות שהם מיוחדים. אך גם הכלים דאצילות הם בחי' בריאה שבאצילות, היינו שהם מציאות אלא שהם מיוחדים, והוא בחי' אותיות הכתיבה, ולמעלה יותר הם הכלים שלמעלה מאצילות, בחי' אותיות החקיקה, כמאמר²⁹ גליף גליפו בטהירו עילאה. אמנם כללות ענין

(28) זח"א טו, א.

(29) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב

שם ע' תצ ואילך.

הכלים הוא מדידה והגבלה, וענין האורות הוא פשיטות וגילוי העצם. ובכללות הנה ההפרש בין אורות לכלים הוא כמו ההפרש בין אור מקיף לאור פנימי, כנ"ל שהמשכת האור פנימי היא ע"י אותיות הרשימו, ענין הכלים.

ו) אמנם אעפ"כ יש מעלה בהאור פנימי שאינה בהאור מקיף, והוא שתכלית הכוונה הוא בהאור פנימי דוקא, שהרי תכלית הכוונה הוא שיהי' גילוי אור להזולת דוקא, וכוונה זו נשלמת ע"י האור פנימי דוקא, כי האור מקיף מאיר בבחי' מקיף, ולא זהו הכוונה, כי אם דוקא האור פנימי שבא בהתלבשות, הנה על ידו נשלמת הכוונה. וזהו ג"כ הטעם שהאור בא בהתלבשות בכלים, דהנה³⁰ ידוע שהתלבשות האורות בכלים הוא ברצון דוקא, ולכאורה אינו מובן, דמאחר שהאורות הם בפשיטות, וכאשר מתלבשים בכלים הם נמדדים ונגבלים, א"כ מהו הטעם שהאורות רצונם להתלבש בכלים. אך הענין הוא, לפי שהאור מרגיש מעלת הכלי שעל ידה דוקא יתגלה להזולת, שבזה תושלם הכוונה, ולכן רצונו להתלבש בכלים בכדי שיתגלה למטה, שזהו"ע הכלים שעל ידם נתגלה האור למטה.

ועפ"ז יובן מה שכללות ענין ההשפעה נמשך ע"י הכלים דוקא, שזהו"ע האותיות, להיות שזוהי הכוונה שיומשך האור בהתלבשות. אמנם באותיות גופא יש ג"כ כמה מדריגות, וכנ"ל שהכלים דבי"ע הם כלים נפרדים, והכלים דאצילות הם מיוחדים, ומ"מ הם בבחי' מציאות, שהו"ע אותיות הכתיבה, והכלים שלמעלה מאצילות הם בבחי' אותיות החקיקה. ולכן הנה בכלים גופא צריך שתהי' מדריגה היותר עליונה, והוא בחי' אותיות החקיקה, אבל מ"מ צריך לבחי' הכלים (אותיות) דוקא. וענינו בעבודה בנפש האדם, שהעבודה דנפש האלקית שצריכה לעבוד ולפעול בנפש הבהמית, לא תהי' בענינים שלמעלה מהשגת נפש הבהמית, שאז תהי' הפעולה על נפש הבהמית בבחי' מקיף בלבד, ולא זהו הכוונה, אלא הכוונה היא שיתבונן בענינים השייכים לנפש הבהמית, היינו שיתלבש בהנפש הבהמית ויתאחד עמו, בחי' אותיות החקיקה, שע"ז תקבל גם נפש האלקית מהנפש הבהמית, וע"ד שיהי' לע"ל שהנשמה תהא ניזונת מהגוף (ונפש הבהמית)³¹.

(31) ראה ד"ה אלה תולדות נח תרל"ז.

(30) ראה המשך תער"ב שם ע' תפג.

סה"מ תרע"ח ע' תיז.

ז) וזהו אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמורו גו'³², דכללות העבודה צ"ל באופן של התלבשות נפש האלקית בנפש הבהמית דוקא, שהו"ע אותיות החקיקה (בחוקותי), ועי"ז נעשית עלי' גם לנפש האלקית, שתהי' בבחי' מהלך, שזהו אם בחוקותי תלכו, שע"י בחי' אותיות החקיקה יהי' בבחי' מהלך. אמנם מצד ההתלבשות בנפש הבהמית צריך לשמירה, ועז"נ ואת מצותי תשמורו, דקיום המצוות הוא דבר המשמר. וממשיך בכתוב ועשיתם אותם, דקיום המצוות צ"ל לא בדרך מצות אנשים מלומדה³³, כי אם ברצון וחשק דוקא, שזהו"ע של עשי' ביד ימין, וכמו שמצינו גבי מלאכת שבת שצ"ל ביד ימין דוקא³⁴. ועי"ז ונתתי גשמיכם בעתם, דגשם הוא אור התורה, אור שבעת הימים³⁵, דו' פעמים ז' ז"פ עולה שמ"ג³⁶, בגימטריא גשם. ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו, דהנה יש תבואות הארץ ותבואות האילן, תבואות הארץ קאי על מלאכים, ותבואות האילן קאי על נשמות, וזהו ונתנה הארץ יכולה, שהו"ע העלי' בהמלאכים, שגם הם יהיו בבחי' מהלכים, ועי"ז שהנשמות יפעלו בהמלאכים שיהיו בבחי' מהלכים, יהי' תוספת עילוי גם בהנשמות, שזהו ועץ השדה יתן פריו, שיהיו נשמות חדשות, שזהו"ע צדיקים³⁷ יושבין ועטרוהיהן בראשיהן³⁸. וכל זה יהי' ע"י העבודה דאם בחוקותי תלכו, בחי' אותיות החקיקה, ואת מצותי תשמורו, שהוא דבר המשמר, ועשיתם אותם, שיהי' קיום המצוות ברצון וחשק, הנה עי"ז ונתתי גשמיכם בעתם ברוחניות, שהוא אור התורה, וגם ונתתי גשמיכם בעתם בגשמיות כפשוטו, ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו, עד שלעתיד לבוא יהיו נשמות חדשות ועטרוהיהם בראשיהם.

36) ראה רש"י ד"ה יהי' שבעתים — פסחים סח, א.
37) ברכות יז, א.
38) רמ"ז לזח"א קלד, ב. הובא בסד"ה אם בחוקותי הנ"ל.

32) בהבא לקמן — ראה ד"ה אם בחוקותי תלכו תרכ"ו. תר"ל.
33) ישע"י כט, יג. וראה תניא פל"ט (נג, ב). ועוד.
34) ראה רמב"ם הל' שבת פי"א הי"ד.
35) ישע"י ל, כו.